

**KOREYANING UCH QIROLLIGI: SIYOSIY, MADANIY VA HARBIY
TARAQQIYOTNING QADIMGI ASOSLARI****Irgashev Lazizbek**

“Korean academy” o`quv markazining koreys tili o`qituvchisi hamda

Tursunaliyev AzizbekToshkent Xalqaro Universitetining Namangan filiali “Tarix” fakulteti uchinchi kurs
talabasiergashevlazizbek450@gmail.com

+998 93 313 21 18

azizokeng2005@gmail.com

+998 90 020 13 76

Annotatsiya: Ushbu maqolada Koreyaning uchta asosiy qirolligi — Goguryo, Pekje va Silla tarixi, madaniyati va o‘zaro munosabatlari keng yoritilgan. Maqolada har bir qirollikning siyosiy tuzilmalari, hududiy kengayishi, diniy e’tiqodlari va badiiy innovatsiyalari tahlil qilinadi. Shuningdek, qirolliklar o‘rtasidagi ittifoq va dushmanlik munosabatlari, harbiy yurishlar va diplomatik aloqalar orqali Koreya tarixining rivojlanishi yoritiladi. Goguryoning kuchli harbiy qudrati, Pekje madaniyatining ahamiyati, va Sillaning tarixiy birlashtiruvchi yutug‘i kelgusi avlodlar uchun qadimiy meros sifatida namoyon bo‘lgan. Ushbu maqola uch qirollik davrining Koreya milliy o‘ziga xosligi va madaniy merosiga ta’sirini chuqur o‘rganib, qadimgi Koreya sivilizatsiyasining rivojlanishi bilan zamonaviy Koreya madaniyati o‘rtasidagi bog‘liqlikni ko‘rsatadi.

Kalit so‘zlar: Koreya tarixi, uch qirollik davri, Goguryoning qudrati, Pekje madaniyati, Sillaning birlashuvi, qadimgi Koreya diplomatiyasi, harbiy va siyosiy raqobat, madaniy meros, milliy o‘ziga xoslik, Koreya yarim oroli sivilizatsiyasi.

초록: 이 논문은 한국의 세 개의 주요 왕국, 즉 고구려, 백제, 신라의 역사, 문화 및 상호 관계를 폭넓게 다룹니다. 각 왕국의 정치 구조, 영토 확장, 종교 신앙 및 예술적 혁신을 분석하며, 왕국 간의 동맹과 적대 관계, 군사적 원정과 외교 관계를 통해 한국의 역사적 발전을 보여줍니다. 고구려의 강력한 군사력, 백제 문화의 중요한 역할, 신라의 통일 성과는 미래 세대를 위한 고대 유산으로 남아 있습니다. 본 논문은 삼국 시대가 한국 민족 정체성과 문화 유산에 미친 영향을 깊이 있게 조망하며, 고대 한반도 문명의 발전이 현대 한국 문화와의 연관성을 보여줍니다.

주제어: 한국 역사, 삼국 시대, 고구려의 힘, 백제 문화, 신라의 통일, 고대 한국 외교, 군사적 및 정치적 경쟁, 문화 유산, 민족 정체성, 한반도 문명.

Abstract: This article provides a comprehensive examination of the history, culture, and

interactions of Korea's three major kingdoms—Goguryeo, Baekje, and Silla. It analyzes each kingdom's political structures, territorial expansion, religious beliefs, and artistic innovations. Additionally, it highlights Korea's historical development through alliances and hostilities among the kingdoms, military campaigns, and diplomatic relations. The strong military capacity of Goguryeo, Baekje's significant cultural contributions, and Silla's historic success in unification are presented as an ancient legacy for future generations. This article offers a deep insight into the Three Kingdoms period's influence on Korean national identity and cultural heritage, illustrating the connection between the development of ancient Korean civilization and contemporary Korean culture.

Keywords: Korean history, Three Kingdoms period, Goguryeo's power, Baekje culture, Silla unification, ancient Korean diplomacy, military and political rivalry, cultural heritage, national identity, Korean Peninsula civilization.

Miloddan avvalgi I asrda Koreya yarim oroli va Manjuriyada uchta kuchli davlat – Silla (miloddan avvalgi 57 – milodiy 668), Goguryeo (miloddan avvalgi 37 – milodiy 668) va Baekje (miloddan avvalgi 18 – milodiy 660) paydo bo'lib, o'z rivojlanishini amalga oshirdi. Shu bilan birga, Koreya yarim orolining janubida Gaya, shimolida esa Balhae hukmronlik qilgan. Shunga qaramay, koreyalik tarixchilar bu davrni "Uch Qirollik davri" deb ataydilar. Silla, Goguryeo va Baekje bitta tarixiy davrda yashab, yetti asr davomida yarimorolga ega bo'ldilar. Ushbu qirolliklar ruhiy hayotida buddizm va konfutsiylik muhim rol o'ynagan bo'lib, ushbu dinlar koreys madaniyati va dunyoqarashining asosini shakllantirishda muhim ahamiyat kasb etdi. Shuningdek, bu davlatlarning uzoq davom etgan hukmronligi Koreya yarim orolidagi siyosiy muhit va tarixiy o'ziga xoslikka mos ravishda madaniy uyg'unlikka ta'sir ko'rsatdi. Yagona madaniyat va o'xshash ijtimoiy ruh bu davlatlar o'rtasidagi nizolarni kamaytirib, ular o'rtasida yaqin munosabatlar o'rnatilishiga katta hissa qo'shdi. Uch Qirollik davriga oid ilk yozuvlar 1145-yilda birinchi marta yozib tugatilgan koreys xronikasi Kim Busikning "Samguk Sagi" asarida uchraydi. Biroq, zamonaviy koreyalik tarixchilar ushbu yozuvlarda keltirilgan sanalar haqiqiy tarixiy faktlardan ko'ra afsonaviy ma'lumotlarga asoslangan deb hisoblaydilar. Umuman olganda, ushbu davlatlarning shakllanishi uzoq tarixiy jarayonning natijasi bo'lib, ular aniq sanadan ko'ra uzoq davr davomida shakllangan davlatlar sifatida qaraladi.[1]

Gojoseonning so'nggi davrida Manjuriya va Koreya yarim oroli hududida yangi qabilaviy davlatlar paydo bo'la boshladi. Buyeo davlati Manjuriya Jilin mintaqasini markaz qilgan holda, Songhua daryosi atrofidagi tekisliklarda rivojlandi va dehqonchilik va chorvachilik bilan shug'ullanib, otlar va mo'yna kabi mahsulotlarni ishlab chiqardi. 1-asr boshida Buyeo qirol unvonini qo'llay boshladi va Xitoy bilan diplomatik aloqalar o'rnatib, faol tashqi aloqalar olib bordi. Biroq, 3-asr oxirida Goguryeo davlatiga qo'shib ketdi. Buyeoda har yili 12-dekabrda osmonga qurbonlik keltiriladigan, qo'shiq va raqs bilan kechadigan va mahbuslarni ozod qiladigan "Yeonggo" deb nomlangan marosim o'tkazilardi. Buyeo

hududiy ittifoq sifatida inqirozga yuz tutgan bo'lsa-da, Goguryeo va Baekje davlatlarining asoschilari o'zlarini Buyeo urug'i deb bilishgan va bu o'zbek davrida muhim tarixiy ahamiyatga ega bo'lgan. "Samguk Sagi" xronikasida Buyeodan janubga ko'chgan Go Jumong miloddan avvalgi 37-yilda Goguryeo davlatiga asos solgani qayd etilgan. Goguryeo faol istilo urushlari olib borib, Baekdusan tog'i va Amnokgang daryosi hududida yirik davlatga aylangan. U dastlabki davrlaridanoq kichik davlatlarni zabt etib, poytaxtini Amnokgang atrofiga, ya'ni Guknaeseongga (Tonggu) ko'chirdi. Shuningdek, Xitoy Xan sulolasiga hujum qilib, Liaodong hududiga o'z nazoratini yoydi va sharqda Koreya yarim orolining shimoliy qismini qamrab olib, Manjuriyaga va Koreya yarim orolining shimoliy qismiga hukmronlik qilib, kuchli davlatga aylandi. Hamgyongdo va Gangwondo shimoli-sharqida joylashgan sohilbo'yi hududida esa Okjeo va Dongye kabi kichik davlatlar mavjud edi. Ammo, chekka hududda joylashgani sababli ular sekin rivojlandi. Dengiz mahsulotlari bilan boy bo'lgan Okjeo, Goguryeoga tuz va baliq mahsulotlarini soliq sifatida topshirardi. Dongye har yili 10-oktabrda "Mucheon" nomli diniy marosim o'tkazib, raqs va qo'shiqlar orqali birlikni nishonlagan va osmonga qurbonlik keltirgan. Bu yerning mashhur mahsuloti "Dangung" kamoni va mevazorlardan o'tib yuradigan kichik ot, "Gwahama" edi. Ushbu ikkala davlat ham, Buyeo kabi, keyinchalik Goguryeoga bo'ysundirilgan.[2]

Gojoseon davlati yuksalgan vaqtlarda, Koreya yarim orolining shimoli-g'arbiy hududida joylashgan Naknang-gun (낙랑군) davlatining ta'siri asta-sekin kamayib borgan bo'lsa-da, milodiy 4-asr boshlarigacha saqlanib qoldi. 3-asr boshlarida Naknang-gunning janubiy hududida Dabang-gun (대방군) tashkil etildi. Naknang-gun tomonidan boshqarilgan Choson-hyeon (朝鮮縣), ya'ni Pyongyang hududi, nafaqat Koreyaning shimoli-g'arbiy qismidagi madaniyat va siyosatning markazi bo'lib, balki Koreyaning janubiy qismlari va Yaponiya orollari bilan Xitoy o'rtasidagi savdo o'tkazuvchisi sifatida ham rivojlandi. Bu hududga Xitoylik aholi ko'chib kelib, mustahkam o'rnamshdi. Ularning qoldirgan qabrlari orasidan Xan sulolasidan olib kelingan qimmatbaho buyumlar va Naknang-gun hududida ishlab chiqarilgan mahsulotlar topildi, bu esa o'sha davrdagi Naknang-gunning gullab-yashnaganligini ko'rsatadi. Biroq, bu yuqori darajadagi madaniyat faqatgina Xitoylik aholi tomonidan boshqarilgan va Naknang-gunning boshqaruv tizimida ishtirok etgan ba'zi Gojoseonlik rahbarlarga tarqatilgan bo'lib, ko'pchilik Gojoseonlik aholi uchun aloqasi bo'lmagan. Bundan tashqari, Xitoyning bu harbiy okruglari va ularning kuchi manbai bo'lgan Xan sulolasi, bu okruglarning chekka hududlarida yashovchi Ye, Maek va Han millatlari jamiyatining siyosiy o'sishini bostirishda tashqi tahdid sifatida harakat qildi. Biroq, Xan sulolasi hududidagi ilg'or madaniyat, mahalliy jamiyatlarda o'zgarishlarni keltirib chiqardi. Shunday qilib, Xitoyning bu okruglarining kuchlariga qarshi turar ekan, boshqa tomondan, ularning ilg'or madaniyatlarini qabul qilgan Ye, Maek va Han millatlaridan Gojoseon, Goguryeo, Okjeo, Dongye, Buyeo kabi ko'plab davlatlar paydo bo'ldi. Bu davlatlar o'zaro uzoq davom etgan integratsiya jarayonidan o'tgach, Goguryeo, Baekje va Silla kabi

davlatlarga aylanib, o'ziga xos siyosiy tizimlarni shakllantirdilar.

Goguryeo Xitoyliklar bilan kurashishda kuchini asta-sekin oshirib, Yu Ri Wang davriga kelib, Xan sulolasining o'rnini bosgan Xin sulolasi bilan to'qnashuvga kirishdi. So'ngra, Taeso Wang davrida, kuchli tashqi rivojlanishni amalga oshirib, Okjeoni zabt etdi va Yodong-gun hamda Hyendo-gunni tez-tez hujum qilib, o'zining kuchli davlat sifatida namoyon bo'ldi. Shuningdek, Goguryeo Yodong hududini egallab, Xitoyning uch davlatga bo'lingan paytida, Wei sulolasiga hujum qilib, o'zining zabt etuvchi davlat sifatidagi qiyofasini namoyish etdi. Silla va Gaya, hozirgi Gyeongju atrofida o'sib chiqqan Saro davlatining rivojlanishi, Xitoyning metall madaniyati bilan aloqalari kamroq bo'lgani uchun Goguryeo va Baekje dan sekin rivojlandi. Biroq, asta-sekin Sharqiy sohilga kelgan Seok oilasi bilan birlashib, konfederatsiya tuzdi. Shunday qilib, Talhae Isageum davrida mamlakat nomini Gyerim (鷄林) deb o'zgartirib, olti qishloqni olti bo'limga ajratdi. Bu davrda, qabilaning rahbari unvoni "Geoseogan" (軍長) deb talqin qilinsa, keyinchalik, uni "Chachawong" (次次雄), ya'ni shaman yoki ruhoniy sifatida talqin qilishdi va nihoyat, "Isageum" (尼師今) nomiga o'zgardi, bu esa rahbarlikni meros qilib olish ma'nosini anglatadi. Shundan keyin, Michu Wang davrida Kim Alji avlodidan bo'lgan Kim oilasi taxtni egalladi. Metall madaniyatining tarqalishi kech bo'lgan Byeonhanning bir qancha qabilaviy davlatlari ham 3-asrdan boshlab Gaya nomli konfederatsiyani tashkil eta boshladi. Baekje davlati esa, taxminan 50 ga yaqin Mahan qabilasidan boshlangan bo'lishi mumkin. Goguryeodan qochib ketgan Onjo guruhi dastlab Mijuhol va Wireseong hududlariga joylashdi, Beoryu o'z joniga qasd qilib, Wireseongga qo'shildi. Gojoseonning qulashi bilan ko'chib kelgan guruhlar Moksijuk hududidagi bir qancha kuchlarni asta-sekin yo'q qila boshladi. Shunday qilib, Daru Wang va Chogo Wang davrlarida mahalliy qabilalar kuchlarini birlashtirib, asta-sekin Mahan qabilalarining bir qatorida nizolarni keltirib chiqardi.[3] Uchta qirollik ilgari tashkil etilgan bir nechta davlatlarning an'analari va madaniyatlarini davom ettirgan holda, yanada rivojlangan davlat tuzilmasiga ega bo'ldi. Ilgari mavjud bo'lgan boshqaruvchilar, jumladan, qabilalar boshliqlari markaziy aristokratiya yoki amaldorlar tomonidan o'zlashtirildi va shuning orqali monarxiya kuchayib bordi. Shu tariqa, uchta qirollikda taxt vorisligi asta-sekin o'rnatildi va monarxiyani qo'llab-quvvatlovchi kuchli boshqaruv tizimi tashkil etildi. Bu davrda qabul qilingan budizm qirollikning obro'sini oshirib, davlatning ruhiy asoslarini mustahkamlashda muhim rol o'ynadi. Shuningdek, uchta qirollik Xitoyning madaniyatini o'zlashtirib, uni o'z davlatining sharoitlariga mos ravishda rivojlantirdi. Shu tarzda davlat asosini mustahkamlab, uchta qirollik 4-6-asrlarda katta rivojlanishga erishdi.[4]

Ta'lim dasturida uchta qirollik davri boshlaridagi davr "boshlang'ich ko'plab davlatlarning o'sishi" deb ta'riflanadi. Bu davrda ko'rsatilgan davlatlar Ko'guryo, Buyo, Okjo, Dongye, Samhan (Mahan, Jinhan, Byeonhan)dir. Darsliklarda ishlatilmasa-da, ba'zi ilmiy doiralarda uchta qirollik davrining boshlarini "Ilk uchta qirollik davri" (Wonsamguk Sidae) deb

atashadi. Boshqa atamalar ham ko'p ishlatiladi, ammo holat murakkab bo'lgani uchun Wonsamguk Sidae haqidagi hujjatlarga murojaat qilish tavsiya etiladi. Keyinchalik, 4-asrda Baekje davlati gullab-yashnashi (Gonchogo wangning hukmronligi), 5-asrda Ko'guryo davlati gullab-yashnashi (Jangsu wangning hukmronligi), 6-asrda Silla davlati gullab-yashnashi (Jinhwang wangning hukmronligi) kabi uch bosqichga bo'linib, jadval ko'rinishida tushuniladi. Har bir asrda kengayib, Han daryosi bo'yi kabi ko'plab hududlarni harbiy yo'l bilan egallab, tizimni tartibga solish davrlari asos qilib olinadi. Uchta qirollikdan Ko'guryo davlatini belgilashda davrlarni ajratish kerak bo'lsa, odatda Jolbonseong, Gungnaeseong, Pyeongyang kabi poytaxt davrlariga qarab ajratiladi. Bu ikki marta poytaxt ko'chirilganligi va bu davrlarning tartibga solinishi osonligi sababli shunday amalga oshiriladi. Ko'guryo va Baekje bilan bir xil, ikki marta poytaxt ko'chirilgan, shuningdek, poytaxtdagi o'zgarishlar Baekje ning o'sishi va qulashiga bevosita ta'sir ko'rsatganligi sababli, poytaxtni Wiresong, Ungjinseong, Sabiseong davrlariga qarab "Hanseong Baekje davri", "Ungjin Baekje davri" va "Sabiseong Baekje davri" kabi ajratiladi. Hanseong davri Baekje ning o'sish va rivojlanish davri, Ungjin davri Baekje ning qisqacha sustlashgan davri, Sabiseong davri esa qayta tiklanish va qulashi deb qaraladi va Baekje siyosatshunosligi butunlay No Jungguk tomonidan tartibga solindi. Ko'guryo va Baekje dan farqli o'laroq, Silla hech qachon poytaxtni ko'chirmagan, shuningdek, jamiyatda o'zgarishlar murakkab bo'lgani uchun boshqa mezonlar qo'llaniladi.[5]

Koreya yarim orolida bu davlatda xususiy yerlar mavjud emasdi. Davlatni mustahkamlash uchun davlat erlari (podshohning mulki) tizimi joriy etila boshlandi, bu tizim bo'yicha amaldorlar davlatga tegishli yerlarni vaqtincha foydalanish uchun berishdi yoki dehqonlar orqali yerlarni boshqarishdi. Mustaqil hokimiyatga ega bo'lgan birinchi koreys davlati podshoh hokimiyatiga asoslangan podshohlarning hukmronligi mavjud edi. Ko'guryo podshohi Mobonwang (48-53) ning zulmiga "Samguksagi" quyidagicha ta'rif bermoqda: "Kun sayin podshoh yanada qat'iyroq va zolimga aylandi. Podshoh o'tirganida odamlar uning o'tirishi uchun joy tayyorlar, u yotganda esa yostiq qo'yilardi. Kimdir unga qarshi gapirsa, yomonlik bilan shafqatsiz ravishda o'ldirilardi. Agar biron bir amaldor tushuntirishga urinsa, o'q bilan o'ldirilardi." Baekje podshohi Gonchogo wang haqida Kim Busik quyidagicha yozgan: "Uning xarakteri qattiq va qat'iy edi, qo'rqmas, pastkash va o'zgaruvchan bo'lib, odamlarni jazolashda kuchga tayanardi." Shuning uchun odamlar uni nafratlanishardi." Har bir davlatda kuchli ijtimoiy tabaqalanish mavjud edi. Sillaning ijtimoiy tizimi "Golpulje" deb atalib, u naslga asoslangan edi. Bu tizim uchta asosiy elementdan iborat edi. Birinchi va ikkinchi elementlar hukmdorlar oilasiga mansub nasl guruhlaridan iborat edi: 1) Seonggol (聖骨) - podshoh oilasiga mansub aristokratlar (Park, Seok, Kim oilalari avlodlari), 2) Chingol (眞骨) - Seonggol oilasining asosiy avlodlari va Sillani tashkil etgan Jinhan guruhining avlodlari. Uchinchi esa ko'pchilikni tashkil etib, 6dulpum (6 doo-pum) tabaqasini shakllantirdi. Ular podshoh oilasi bilan aloqasi bo'lmaganligi sababli yuqori mansabga ega

bo‘la olishmadi. Har bir odamning hayoti aniq ijtimoiy tabaqa tomonidan belgilangan edi. Dehqonlar hech qanday tabaqaga mansub bo‘lmaganlar va ular oddiy odamlar (pyongmin) deb atalardi.[1]

Uchta davlatda temirni eritish va qayta ishlash madaniyati, qimmatbaho toshlar va boshqa materiallarni bezash madaniyati yuqori darajada rivojlangan edi. Arxitektura va qurilish texnologiyalari ham sezilarli darajada rivojlanib, saroylar, ibodatxonalar va qabristonlar qurilgan edi. Masalan, Goguryeoning yer osti qabri (eng mashhuri Anak qabri) mukammal me'morchilik namunalari sifatida qaraladi. Amaliy san'atning yorqin namunalaridan biri bu — og‘irligi 12 kg bo‘lgan, 26 ta hayvon o‘yilgan Baekje oltin xushbo‘ylik idishi va Sillada yasalgan hashamatli oltin tojdir. Uch davlat davrida ilmiy bilimlar ham sezilarli darajada rivojlangan edi. Astronomiya bilimlarining mavjudligi Goguryeo qabrlari devoriy rasmlari va Sillaning Chomseongdae (yulduzlarni kuzatish uchun minorasi) orqali osmon va yulduz turkumlarining (ayniqsa Shimoliy yulduz turkumi) tasvirlarida aks etgan.[6]

Tarix fani 100 ta kitobdan iborat bo‘lib, asosan qadimgi va ilk o‘rta asr davrlariga e’tibor qaratadi va Goguryoning xronikasi *Gujiga* (古記) va Baekjening *Sogi* (書記) (384-yilda yozilgan) kabi manbalarga tayangan. Baekjede *Tochak* nomli xaritalar to‘plami tuzilgan edi. Falsafiy dunyoqarashning kelib chiqishi esa Xitoy ta’sirini qabul qilgan Gojoseonga borib taqaladi. Qadimgi koreys faylasuflari olamni ikki asosiy elementning o‘zaro ta’siridan tashkil topgan deb tasavvur qilishgan. Ya’ni, erkaklarga xos, ijobiy, yorqin va faol tamoyil bo‘lgan Yang (陽) va ayollarga xos, salbiy, passiv va qorong‘i tamoyil bo‘lgan Um (陰) mavjud edi. Ilk moddalar fasllarning almashinuviga ko‘ra Yanggiyning nurli energiyasi (陽氣) va Umgiyning qorong‘i energiyasi (陰氣) ta’sirida osmon va yer, shuningdek, beshta asosiy element — metall, daraxt, suv, olov va tuproq paydo bo‘lgan. Bu beshta element har biri ma’lum bir joy va rang bilan bog‘liq edi: tuproq markaz va sariq rang, daraxt sharq va yashil rang, metall g‘arb va oq rang, olov janub va qizil rang, suv esa shimol va qora rangni ifodalagan. Bu beshta elementning uyg‘unligi turli hodisalarni keltirib chiqardi. Dastlabki beshta element sulolalarni ramziy ifodalagan va har bir sulola osmon va tuproq, suv, olov, metall, daraxt kabi tabiat unsurlarining “yaxshi xususiyatlarini” olib, o‘z hukmronligini o‘rnatgan. Elementlar ketma-ket bir-birini almashib borgan: tuproq daraxtga, daraxt metallga, metall olovga, olov suvga aylanar edi, va bunday davriy almashinuv hukmron sulolalar tomonidan tasdiqlangan. Um va Yangning holati insonning ruhi yoki qalbi asosida qurilgan edi. Koreyslar bir necha marta o‘limdan keyin “ruh” yoki “jon” paydo bo‘ladi, deb ishonishgan. Shuningdek, ular uyg‘onuvchi ruh haqida tushunchaga ega bo‘lishgan. Bu tushuncha qayta tug‘ilish g‘oyasiga asoslangan bo‘lib, o‘lganlarning ruhi yana hayvon yoki inson sifatida qayta tug‘iladi, deb ishonilgan. Ushbu g‘oya buddizmning “ruhlarning qayta tug‘ilishi” haqidagi tushunchasiga o‘xshash bo‘lsa-da, Koreyada uzoq yillik totemizmga asoslangan o‘ziga xos an’ana sifatida qabul qilingan.[7]

Xulosa. Uch davlat davri Koreya tarixida muhim o‘rin tutadi. Bu davrda Goguryeo, Baekje

va Silla davlatlari Koreya yarimoroli va Manjuriyada siyosiy va madaniy jihatdan raqobat qilib, rivojlangan. Uch davlat turli xil siyosiy tuzilma va madaniy xususiyatlarga asoslanib o'ziga xos milliy o'zligini shakllantirdi, shuningdek, buddizm va konfutsiylik ta'limotlarini qabul qilib, ma'naviy va madaniy taraqqiyotga erishdi. Bu davrda temirchilik, me'morchilik, astronomiya va falsafiy dunyoqarashning rivojlanishi qadimgi Koreya sivilizatsiyasining yuqori darajada rivojlanganini ko'rsatadi. Uch davlat bir-birlari bilan o'zaro ta'sir va raqobat orqali Koreya yarimorolining birlashuviga zamin yaratdi. Shunday qilib, uch davlat keyingi Birlashtirilgan Silla va Koryo davlatlari rivojiga asos bo'ldi va zamonaviy Koreya tarixining muhim ildizlari sifatida alohida ahamiyatga ega.

FOYDALANGAN ADABIYOLAR:

1. Jumayev Tulqin Xolmurodovich – “Koreya davlat tarixi”. Yashil yaproq nashryoti – 2024. 38, 52
2. <https://kccuk.org.uk/ko/about-korea/history/three-kingdoms-and-other-states/>
3. https://ko.m.wikipedia.org/wiki/%EC%82%BC%EA%B5%AD_%EC%8B%9C%EB%8C%80
4. http://contents.history.go.kr/mobile/ta/view.do?levelId=ta_m51_0040_0010
5. <https://namu.wiki/w/%EC%82%BC%EA%B5%AD%EC%8B%9C%EB%8C%80#s-4.1>
6. Jumayev. T. X, Ergasheva. D. A. – “Koreyada madaniyat va ta'lim”. Yashil yaproq – 2024. 33-35 p
7. V.S. Xan – “Koreya tarixi” Toshkent. “Baqtriya press” 2013. 36-38 p